

Romano hangos

22, Kč

ROMSKÝ HLAS – MĚSÍČNÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICĚ

ROČNÍK 15 • ČÍSLO 3-4 • VYŠLO 20. KVĚTNA 2013

zprávy

Romská „miss“ má letos jméno Dominika

OSTRAVA – Někdejší obyvatelé domu č. 8 v ulici Přednádraží podepsali nové nájemní smlouvy na byty, v nichž dříve bydleli a odkud se museli vystěhovat pro závady na kanalizaci. Není známo, zda tyto závady byly odstraněny. Majitel domu Oldřich Roztočil se ale odvolává na rozsudek Krajského soudu v Ostravě, který zamítl pokutu ve výši 30 000 Kč, kterou po Roztočilovi požadoval stavební úřad obvodu za nevyklizení domu v Přednádraží. Majitel z tohoto rozsudku usuzuje, že mu tím soud dává za pravdu a že tam lidé mohou bydlet dál. Podle něj je 13 bytů v domě „obyvatelných“ a ze čtrnáctého hodlá zřídít komunitní centrum. Deset rodin dostalo smlouvu na dva měsíce, počínaje 1. květnem. Měsíční nájemné činí 6 500 Kč bez bližšího upřesnění. Stejně jako majitel vnímá rozhodnutí soudu i šéf sdružení Vzájemné soužití Kumar Vishwanathan. Stavební úřad však trvá na svém původním rozhodnutí, kterým nařídil rodinám se z domu vystěhovat. Tamní Romové jsou rádi, že mají smlouvu, ale není jisté, zda dostanou příspěvek na bydlení.

LETY U PÍSKU – Na místě tohoto bývalého koncentračního tábora se 13. května uskutečnil pietní akt, organizovaný Výborem pro odškodnění romského holocaustu. Památku romských obětí uctila asi stovka návštěvníků. Mezi nimi i americký velvyslanec Norman Eisen a kardinál Dominik Duka, který se pomodlil za zesnulé Romy. Českou vládu zastupovala Monika Šimůnková, vládní zmocněnkyně pro lidská práva. Zmínka o dehonestaci památníku blízkým vepřínem a o požadavku na jeho zrušení padla jen z úst Čeňka Růžičky, šéfa zmíněného výboru. Jinak žádná další odezva. (www.romea.cz, LN, kh)

HODONÍN – Dominika Bubenčíková. Tak se jmenuje devatenáctiletá studentka z Rožňavy, které letos náleží titul Miss Roma 2013. První „vicemisskou“ se stala patnáctiletá Michaela Horváthová z Ostravy, druhou vicemiss je Marie Balogová. Dívky si svá ocenění odnesly ze soutěže, kterou každoročně v Hodoníně pořádá tamní Sdružení Romů a národnostních menšin.

Celou událost moderoval tradičně herec Jan Čenský. Zájemkyň o titul se do finále proboujvalo celkem dvanáct. Slavnostní večer byl plný temperamentu i hostů. Když zaznělo číslo čtyři, devatenáctiletá Dominika Bubenčíková se rozplakala. „Jsem hrozně moc šťastná a opravdu jsem vítězství vůbec nečekala. Měla jsem své favoritky, myslela jsem, že vyhraji. Jsem vel-

Foto: Otto Ballon Mierny

mi překvapená, protože konkurenci jsem měla opravdu velkou,“ řekla po vyhlášení.

„Docela trému jsem měla při počátečním rozhovoru. Ta ale opadla a dopadlo to nakonec dobře,“ prozradila dívka, pro kterou přehlídkové molo a soutěž krásy nebylo neznámé. „Už jsem se soutěže účastnila v loňském roce. Tehdy jsem získala titul Miss Sympatie, tak jsem nečekala, že letos ještě něco získám,“ zněla slova mladé dívky.

Korunek a titulů bylo rozdáno více. První korunku a cenu Sdružení Romů a národnostních menšin získala šestnáctiletá Marie Dudušová.

Cenu poroty získala jednadvacetiletá učitelka Erika Kováčová a korunku a šerpu s titulem Miss Sympatie si z večera odnesla devatenáctiletá Nina Danihelová.

Kromě dvanácti finalistek se v tento večer předvedla také řada známých osobností. Slavnostní večer zahájila romskou hymnou Monika Rigová, zazpívala také Martina Balogová, Duo Gitanas a zpěvačka Ciwana. A nejenom finalistky roztančila taneční skupina Dance the Yard.

Akce se uskutečnila pod záštitou místopředsedy Senátu Zdeňka Škromacha a hejtmána Jihomoravského kraje Michala Haška.

Soutěž krásy Česko – slovenská Miss Roma vznikla v roce 2001 pod názvem Miss Roma 2001. Historicky první vítězkou se stala Gabriela Vašková z Hodonína.

Soutěž je dlouhodobě podpořena Jihomoravským krajem, městem Hodonín a sponzory.

(www.hodoninskydenik.cz, www.kr-jihomoravsky.cz, red)

z obsahu

Slibují oddlužení, ale...
Proti podvodníkům na Jesenícku
strana 2

Téma: Slučování Muzea romské kultury?
Muzeum malé, ale jedinečné...
strana 4, 5

Mladí a talentovaní
Lukáš Klánský, Tomáš Kačo, Chang, Bibiana Poláková
strana 6, 7, 11

Pokračování životní cesty Tonyho Lagryna
Na voze i pod vozem
strana 8

Iveta Kováčová: Bud'te všichni jak červené dobré jablko

O svých předcích toho moc nevím. Zajímavé pro mě bylo a je, že moje máma Margita, které táta říkal „Gitka“, když mu připadala hodná a „Zubačka“ (zuby měla ozdobené zlatými korunkami, záhy jí však chyběly zcela, neřešila to a usmívala se ostošest dál), když se na ni zlobil, byla jedináček – analfabet. Tehdy prý moje máma řekla té své, že do školy chodit nechce a její laskavá a moudrá maminka Anděla, kterou jsem viděla jednou v životě (bílá pleť s černými tlustými copy, vypadala jako Nšoči z Vinnetoua, stejně jako moje máma), jí to dovolila.

V době vyhlazování Romů na Slovensku, kdy se s dítětem scho-

vávala v lesích, žila moje babička velice odvážný a svobodomyslný život – neprovdala se, dítě měla za svobodna s nějakým Kováčem. Nežila s ním, ani s jiným mužem.

Stejnomeného pána si později vzala moje máma za muže a prožila s ním celý život. Láska a zájem přišly ze strany mého otce, maďarského Roma Zoltána, maminku musela prý jeho rodina „očarovat“, aby chtěla také ona jeho. Tenhle rozpor v ní nějakým způsobem zůstával, tak jako v tátovi láska, kterou ona nedokázala zcela přijmout ani opřít. Tak se on čítil a byl hrubý kvůli čemukoliv, ona zase žila ve svém svobodném, klidném a míru-

milovném světě, kam dokázala přenést i nás děti. Tatínek měl prý mnoho sourozenců (znala jsem pouze dva z nich) a žil velice skromně až nuzně. Namísto bot nosil slámu ovázanou hadrem, se třemi třídami základní školy chodil pást dobytek a dělal pomocné práce, kde se dalo.

Potkali se, když jim bylo patnáct a hned nato měli děti. První tři jim umřeli. Mysleli, že je to tím, že jim chtěli dát svoje jména. Pak se jim ještě narodilo dalších osm dětí. Žili pro ně, dali jim všechno, co měli. Postarat se o rodinu, byla jejich přirozená volba...

Ponejvíc se přátelili s bratrem a sestrou táty, pak s „křstnými otcí“

(kmotry) a ponejvíce s lidmi z tátovy práce a našeho blízkého okolí.

Olaští Romové byli pro náš svět moc agresivní, jejich pospolitost poškozovala druhé, jejich namyšlenost je samé.

Hádky a spory o to, s kým kamarádí a s kým ne, doma nebyly časté a většinou se pohybovaly na vlnách střídavé přízně a odmítání, někdy i zákazů „tam už nechod“, což jsme my děti nerespektovaly a rodičové téměř okamžitě moudře vzdávali.

Na severu Čech, ve vesnici, kde jsme žili, byly dvě početné, tiché a milé rodiny tzv. východňarů Fe-
Pokračování na str. 9

O cestách, které vedou do Říma

Tak jsem se nedávno konečně podívala do Říma. A to díky projektu Media Against Racism Project by Council of Europe, uskutečňovaného organizací Mars. Těšila jsem se z vícero důvodů. Ale ze všeho nejvíc mě zajímal Řím jako multikulturní město.

Hlavní město Itálie je skutečně kulturami nabitě. Dají se tu vidět Indové, Vietnamci, Afričani ze všech možných zemí. Ale nějak jsem si nevšimla, že by se ve městě pohybovali Romové. To nás velmi zarazilo. Tak jsme hned zapátrali a snažili se dospět k odpovědi na otázku: „Proč nejsou v centru Říma Romové?“

Pro vysvětlení jsme zajeli do romské osady asi 20 km od Říma. Hned na začátku se ale dostavily rozpaky. Uvítal nás totiž jeden ze sedmi tamních leadrů a hned vysvětloval, v čem se obyvatelé liší: „Máme osadu rozdělenou na dva tábory. V jednom žijí Romové ze Srbska, v tom druhém z Bosny a Hercegoviny. My všichni jsme emigrovali před válkou. Já sám jsem ze Srbska.“

Leadrovi je 27 let, jeho manželce 24 a mají spolu šest dětí. Jejich obydlí se skládalo z jednoho většího pokoje a malé kuchyňky. „Neteče nám tu voda, nemáme elektrinu, toalety stojí o dvě chatky dál,“ vysvětlila maminka svoji situaci. Viděli jsme tedy hned, jak se tu těžce žije.

„Do práce nás nikam nevemou, kam taky, když nás naházeli za město, kde není absolutně nic,“ pokračovala předákova žena.

Následovala procházka po osadě, kde nás čekala další seznámení. Pár lidí nás pozvalo na každoroční oslavu ortodoxních katolíků, svátek svatého Mikuláše. Tam se každý cítil jako doma, rodinná soudružnost byla vidět a cítit na sto honů.

Stihli jsme se taky podívat do televize pro emigranty nazvané TV Babel (zaměstnanec téhle stanice tvoří také převážně emigranti, dokonce z Izraele, Ruska, Srbska, Japonska atd.). Navštívili jsme i studentské univerzitní rádio Sapienza, stejně jako anarchistické rádio Amisnet. To vysílá už devět let, a to do 35 zemí. Roku 2007 Amisnet získal žurnalistickou cenu za dokument – Civico 415.

Nejvíce nás překvapila taneční skupina Termini Underground. Měla totiž působiště v pronajaté místnosti v metru. Tvoří ji asi dvě stovky lidí různých národností, z toho 80 aktivních profesionálních tanečnic. Jak sami říkají: „Rasismus a diskriminace u nás neexistují.“

Musím říct, že vidět Řím po téhle stránce byla dobrá zkušenost. Dala mi hodně do života. Věřím, že se do toho okouzujícího města jednou vrátím.

Lucie Sharrri Oračková
Publicistka, Brno

GHETTOFEST 2013

Omluva

Rád bych se omluvil řadě pracovníků nevládních organizací a dalším lidem, kteří od ledna do března 2013 zaslali svoje texty, fotografie atd. s očekáváním, že budou zveřejněny. Některým z nich jsem to také zaručil. Jak se ukázalo později, nedalo se to uskutečnit.

Romano hangos začalo vycházet až v dubnu, tentokrát navíc převážně ve formě měsíčníku. Vznikl tak přetlak materiálů, ze kterých bylo nutně vybrat ty, které se zdály aktuálnější a zajímavější. Řada těchto materiálů a informací zastarala. Mnohé proto nemohly vyjít, nedaly se při nejlepší vůli aktualizovat nebo doplnit.

Nyní už se dá říct, že vydávání našeho listu je až do prosince 2013 zabezpečeno, zveřejňování těchto materiálů – pokud budou aktuální – už tedy nic nebrání. Díky za pochopení.

Pavel Pečinka

komentář

Muzeum romské kultury ohroženo

JANA HORVÁTHOVÁ

Usnesení vlády ze 16. ledna 2013 obsahuje návrh úsporných opatření „v oblasti zjednodušení agend a zrušení duplicit ve státní správě pro rok 2014 – první etapa,“ úspory se má dosáhnout mj. sloučením MRK s Moravským zemským muzeem.

Jako nebyla v době založení MRK (1991) novou myšlenka na jeho vznik, není ani dnes nová myšlenka na jeho sloučení s jiným muzeem. Podobné úvahy se objeví vždy, když ekonomická situace diktuje úspory (např. 2008). Takové tendence mohou být důsledkem i toho, jak MRK vznikalo – ne z vůle státu, ale Romů samotných. Ti toužili po vlastním muzeu už minimálně od 60. let 20. století. Jakmile to politické uvolnění po pražském jaru 1968 umožnilo, Romové u nás vytvořili svoji první organizaci, Svaz Cikánů-Romů (1969–1973). Na jeho půdě začaly vznikat i základy – sbírky pro romské muzeum. Po invazi sovětských vojsk však došlo k utužení totality, a tak byly likvidovány veškeré výdobytky krátce trvající svobody; mezi nimi i SC-R a zárodky muzea.

Po pádu režimu v roce 1989 se touha po vlastním stánku ihned projevila: požadavek vzniku muzea měly ve svých stanovách snad všechny tehdy vznikající romské politické strany. K jeho realizaci se v Brně na jaře roku 1991 odhodlala skupinka Romů. Muzeum začali budovat jako občanské sdružení a vzápětí k práci přizvali i neromské odborníky. Dnešní stav muzea byl umožněn roky zanícené práce, i když se časem dařilo získávat nejrůznější granty na činnost, přesto byla vždy podstatná práce dobrovolnická, nikdy nikým nezaplacená. Tak vznikl i sbírkový fond muzea, který dnes tvoří přes 30 000 sbírkových předmětů.

V roce 2000 se muzeum přesunulo do „svého stánku,“ starší budovy upravené pro účely muzea – stát vzal totiž na vědomí skvělé výsledky práce prosté neziskovky a uhradil opravu vybydleného domu; ten dosud zůstává v majetku města. Správu velkého domu i budování expozic již bylo těžké zajistit skrze grantový způsob financování, proto je MRK od ledna 2005 státní příspěvkovou organizací MKČR. Majetkem státu se stal tudíž i sbírkový fond, dokládající bohatství světové romské kultury. Stát tak může rozhodovat i o dalším osudu unikátní instituce.

Motivem případného sloučení je šetření, je však otázka, zda se nejistá úspora, snad v řádu statisíců korun, vyplatí výměnou za snížení důvěry Romů ve stát, jenž místo aby byl zodpovědným ochráncem jejich těžce vybojovaného snu, plánuje jej rozmělnit v obřím regionálním muzeu.

Stát může řídit MRK i bez účasti a podpory Romů, pak je ale otázkou, jaký má taková instituce smysl. Proti sloučení se jednoznačně vyjádřila vládní zmocněnkyně M. Šimůnková i vládní Rada pro záležitosti romské komunity a řada tuzemských i zahraničních osobností a institucí. Petici pro zachování samostatnosti MRK zatím podepsalo na 2000 osob.

Dotek romské hudby
(projekt do škol)

Smyslem projektu je informovat mládež ve školách o identitě Romů na území ČR. Seznámí je s historií Romů, kulturou, hudby Romů a jejich životem. Ale také najít si mezi sebou dobrý přátelský vztah. Díky romské kultuře se k sobě můžeme více přiblížit a jeden druhého více poznat.

Realizátor projektu: Veronika Kačová a členové tanečního a pěveckého souboru Cikne Chave z Nového Jičína (www.ciknechave.estranky.cz)

Kde a kdy projekty proběhnou:
24.6., 21.6., 25.6. - od 9:00 - ZŠ komenského, Nový Jičín

projekt Dotek romské hudby
podpořilo město Nový Jičín.

Zajímají vás romská řemesla? Navštivte výstavu v Příboře

BRNO – I letos se Muzeu romské kultury (MRK) ozvali zájemci o zapůjčení výstavy mapující tradiční romská řemesla. Tato atraktivní expozice vznikla na půdě MRK v roce 2007 a nesla název „Řemesla našich předků/Sikhľardŕi butŕi – somnakuňi butŕi“.

Muzeum v Příboře projevilo zájem o menší verzi této výstavy. Její vernisáž se uskutečnila 16. května v tamním velkém výstavním sále. K vidění bude až do 24. září; k instalaci patří videosmyčka, na které může návštěvník vidět výrobu jednotlivých prezentovaných exponátů a seznámit se tak i se samotnými výrobci. Film vznikl v produkci MRK při příležitosti první samostatné výstavy tohoto fondu v roce 2007. Nenásilnou, zábavnou formou a za pomoci materiálů z výzkumných cest seznamuje s romskými tradičními řemesly. Přijďte se s nimi seznámit i vy.

Sbírkový z fondu tradičních řemesel, profese a zaměstnání našeho muzea mají bohatou historii a jejich budování započalo již za dob Svazu Cikánů-Romů. Tedy na přelomu 60. a 70. let 20. století, kdy tato první romská organizace položila základ i pro budování samotného MRK. Sbírkou prezentované výstavou představují unikátní exkurz do romských tradic. Zájemce zde může najít předměty z České republiky, Slovenska i balkánských zemí. Jde o výrobky, nářadí a nástroje kovářů i tradiční kotlářskou a zvonářskou produkci.

Důležitou součástí tradiční obživy Romů byla i řemesla spojená se zpracováním materiálů organického původu. Mezi výrobky takových řemesel patřily a stále patří dřevě-

ná koryta, mísy, vahany i lžice a jiné kuchyňské náčiní, pletené košíky z proutí a loubků, opálky či ošatky ze slámy. Nelze opomenout i tradiční výrobu valků, tedy nepálených cihel sušených na slunci.

Důležitým a vysoce prestižním způsobem výdělku a stylem života byl i obchod s koňmi, který je na výstavě zastoupen např. chomouty, koňskými postroji či ručně pletenými biči. Většina ze zmíněných řemesel a způsobů obživy již ve větší míře, bohužel, patří minulosti. Najít člověka, který řemeslo provozuje, nebo alespoň zná tradiční postupy, je čím dál tím těžší.

Svůj nezanedbatelný podíl na tom nese i doba poválečná, zejmě-

na komunistické snahy o asimilaci Romů.

Mladí Romové se již tradičním způsobem obživy pochopitelně nevěnují, ale často i jejich znalosti o vlastní rodinné historii bývají nevelké.

V dnešní době se ani není čemu divit, pokrok se nezastaví a tradičními řemesly se dnes de facto nedá uživit. Ale na zájem o hledání a nalezení vlastní minulosti není nikdy pozdě. Berme tedy tuto výstavu jako jedenu z možností, jak připomenout staré časy. Jako vzpomínku na naše předky.

Tat'ána Bártová Pavelková
Vedoucí Sbírkového oddělení
Muzea romské kultury.

Gejza Horváth

Hudebník, Brno.

Myšlenky na sloučení Muzea romské kultury s Moravským zemským muzeem pokládám za nešťastné. Šlo by o ekonomické opatření, které by podrývalo autoritu Romů, jejich kulturu a cíle. Pokud se tak stane, je MRK určeno k zániku. Dlouholetá práce, vývoj muzea, sbírky a dobré jméno, to vše přijde vniveč. Pod hlavičkou Moravského zemského muzea upadne do zapomnění, stane se málo potřebným nejen pro širokou veřejnost, ale hlavně pro Romy. V dané situaci má však MRK pro Romy význam, je tam obsažena jejich minulost, přítomnost a s jejich historií se mohou seznamovat i další generace. MRK by mělo zůstat nadále samostatné, mělo by se však ještě víc přiblížit široké veřejnosti, a být tak významným spojovacím článkem mezi majoritou a minoritou.

(jh, pp)

Krizový štáb se představuje

Předchozí číslo Romano hangos zveřejnilo informace o petici mladých Romů, kteří se ohradili proti návrhům na sloužení Muzea romské kultury s Moravským zemským muzeem, a také řadu ohlasů na uvedené prohlášení. Iniciátorem petice je volné sdružení kolem iniciativy nazvané Krizový štáb. Toto sdružení krátce představujeme:

Kdo jsme? Mladí angažovaní Romové. Našli jsme ale odezvu a podporu i u Neromů. Sdružujeme na 160 aktivních členů a sympatizantů. Jsme Romové z řad vysokoškoláků, středoškoláků a pomáhajících profese v České republice. Naše iniciativa inspirovala ke vzniku Krizového štábu také mladé Romy na Slovensku.

Po řadě násilností vůči Romům v ČR a Evropě v posledních pěti letech, jsme se rozhodli reagovat.

19. června 2012 jsme v prvním prohlášení upozornili na vyvraždění romské rodiny na Slovensku a od té doby vydali řadu dalších stanovisek a prohlášení. UVědomili jsme si, že v řadě zemí již nečelíme jen diskriminaci a každodennímu latentnímu rasismu nebo anticiganismu. Je ohrožována naše základní bezpečnost a lidská důstojnost. Ctíme bezpečnost a důstojné životní podmínky každého člověka.

Jsme přesvědčeni, že intenzita útoků vůči Romům se stupňuje v důsledku negativního mediálního a společenského obrazu Romů, proto svým úsilím a osobním příkladem, chceme všem vzkázat: Nebojte se nás. Naše existence není příčinou vašich problémů.

Budeme se vyjadřovat k nejzávažnějším formám diskriminace a násilí, kterému Romové ve světě čelí, a usilovat o široký podíl Romů na občanském životě.

Kontaktní adresa:
krizovystab@centrum.cz

Romové z plakátu na mezinárodním festivalu Khamoro

BRNO, PRAHA – Muzeum romské kultury (MRK) patří už tradičně k partnerům pražského festivalu Khamoro. Takřka každoročně se na festivalu prezentuje výstavou, přibližující sbírkové fondy muzea.

V loňském roce MRK představilo na festivalu rozměrnou a velice oceňovanou retrospektivní výstavu děl malířky Bohumily Doleželové Plátové pro velké černé oči. Expozici hostila Galerie Kritiků v paláci Adria.

V renesančních prostorách Novoměstské radnice v Praze byla prezentována zase výstava tradičních romských řemesel, lépe řečeno její část. Vzhledem k malým (ale nesmírně krásným) sklepním prostorům se nedal tento nejstarší sbírkový fond MRK předvést v celé své šíři.

I letos jsme byli požádáni o zařazení do programu festivalu výstavou, volba padla na kolekci plakátů. Myšlenka a samotná prezentace této výstavy se v MRK uskutečnila již v roce 2008. Zájem o ni od té doby roste, a tak putuje po celé České republice i do zahraničí jako ukázka naší sbírky. Výstava s názvem Cigán sa ně prevelice lúbí... s podtitulem Plakáty ze sbírek Muzea romské kultury tvoří průřez nejzajímavějších sbírkových předmětů našeho fondu plakátů a pozvánek. Zachycuje dobu minulých třiceti let (s výjimkou unikátního ústředního plakátu, který vznikl před rokem 1914, viz foto), a to už je kus historie k zamyšlení. Přístup a vztah vět-

šiny k romské menšině vždy dobře ilustruje stav a nálady celé společnosti. A to je zřejmé i při pohledu na jednotlivé plakáty zastoupené na naší výstavě, protože právě plakát je jedinečným dokladem své doby. Každý plakát má svůj vlastní příběh a otevírá okno do minulosti; předkládá svědectví o kulturním a společenském životě a postavení Romů. Dokonce i neexistence romských plakátů v určitém období má svou vypovídací hodnotu.

Úvodního slova na slavnostním zahájení výstavy 30. května ve výstavních prostorách Domu národnostních menšin v Praze se ujme známá etnografka a naše kolegyně Eva Davidová.

Romové se způsobem života a tradicemi odlišovali od ostatních obyvatel země, a byli proto vesměs také vnímáni jako lidé na okraji společnosti, kam byli po staletí vytlačováni. Zároveň jsou spojováni s romantickými představami o svobodném a šťastném životě a takto se také objevují na našem nejstarším plakátu – reklamě na zubní pastu z dob Rakouska-Uherska. Poté se na dlouhou dobu s „romským plakátem“ nesetkáváme.

První polovina 20. století byla téměř v celé Evropě završena nacistickou a fašistickou genocidou Romů a Sintů. Také komunistická politika násilné asimilace ničemu nepomohla. A tak ani tato doba není zastoupena jakýmkoliv příkladem plakátu s romskou tematikou.

Teprve demokratizace poměrů na konci 60. let 20. století s sebou přinesla i nový impuls, který byl u československých Romů završen vznikem a působením Svazu Cikánů-Romů (1969–1973). Svaz se snažil o udržení a propagaci romské kultury a pomáhal v řešení sociálních problémů. Inicioval mj. pořádání nejrůznějších kulturních akcí, jež jsou na naší výstavě zastoupeny dvěma plakáty. Na mezinárodní úrovni se Romové z Československa aktivně podíleli na ustavení Mezinárodní romské unie (International Romani Union /IRU/, původně Světová romská unie – World Romani Union), která je největší romskou organizací na světě. I tu na výstavě představuje několik plakátů. Poté opět romský plakát na několik desítek let vymizel.

S romským plakátem se setkáváme až v souvislosti s politickými změnami po roce 1989. V této době se plakát stává výrazným dokladem rozvoje společenského života Romů. Vzniká mnoho politických i kulturních romských organizací, objevují se romská periodika, jsou pořádány nejrůznější romské společenské akce, vznikají romské hudební, taneční a divadelní soubory, které musejí být náležitě propagovány. Z tohoto důvodu je také toto období na naší výstavě zastoupeno nejvíce.

Michal Schuster
Historik MRK

Tat'ána Bártová Pavelková
Vedoucí Sbírkového oddělení MRK

Umělecky cenný secesní plakát na zubní pastu Āibuše, návrh Emil Kosa, před rokem 1914, ze sbírek MRK.

Rozhovor: Lukrecius Chang jako romský mentor

Kdo by neznal – aspoň na severní Moravě – Lukrecia Changa, karvinského rappera a kick-boxera. Chang ale nežije pouze rappováním. V současnosti se navíc zapojuje do projektu nazvaného Romský mentor. Položila jsem proto Lukreciovi několik otázek, abych se společně s našimi čtenáři o téhle jeho zajímavé aktivitě dozvěděla více.

Vítej, Changu. Prozrad' nám, prosím, jak ses dostal na pozici romského mentora. Někd' Tě s touto nabídkou oslovil, nebo jsi musel projít výběrovým řízením?
Zdravím čtenáře Romano hangos. Projekt Romský mentor se do České republiky dostal prostřednictvím organizace Open Society Found a od roku 2011 ho uskutečňuje občanské sdružení Romea.cz. Já osobně se na danou pozici dostal díky Ivě Hlaváčkové, která projekt Romský mentor koordinuje.

Paní Iva mě sama oslovila na základě mých dosavadních činností a aktivit, které jsou zveřejněny na mé oficiální webové stránce. Když si web prohlédla, kontaktovala mě a domluvili jsme si společně setkání. Tam mi vše kolem projektu vysvětlila. Už během schůzky jsme se dohodli na budoucí spolupráci. Takhle to všechno začalo...

Co všechno s dětmi ve škole děláš? Věnuješ se jim pouze v otázkách pohybových aktivit?

Do volnočasových aktivit ve škole jsem zařadil tři předměty, z nichž pouze jeden je pohybový, a to sice

sebeobrana založená na technikách kick-boxu. Zvolil jsem ji, protože si myslím, že zvláště v dnešní době je pro děti přínosné, pokud si už v raném věku osvojí základy některého z bojových umění. To jim v nebezpečných situacích dopomůže ubránit se a především zachovat potřebný klid.

Vedle sebeobrany však vyučuju také český rap a právo. Rap považuji za určité zpestření výuky, protože ho děti vnímají jako trend moderní doby. Většina z nich se s velkým nadšením učí mé autorské texty a mě to samozřejmě velice těší.

Co se týká práva, zde si kladu za cíl seznámit děti se zákony naší republiky, a to do té míry, aby se již ve svém věku dokázaly dobře orientovat v právech i povinnostech, které vycházejí z českého občanství.

Jakým způsobem tě přijali pracovníci školy? Máš podporu ze strany učitelů?

Hned první den mého příchodu do základní školy T. G. Masaryka v Bohumíně jsem dostal příležitost seznámit se jak s ředitelkou školy, tak s jeho zástupkyní. Poté následovala moje prezentace před dětmi, která byla vyhodnocena jako úspěšná a má práce v pozici romského mentora se tak mohla naplno rozběhnout. Od tohoto okamžiku jsem začal úzce spolupracovat s paní Miladou Dubnickou, která na tamější škole pracuje jako asistentka pedagoga. Společně jsme sestavili celou řadu aktivit pro děti.

Je to také ona, kdo mi s realizací výuky aktivně pomáhá. Spolupráce s ní i ostatními pracovníky školy je opravdu výborná, za což bych chtěl také touto cestou poděkovat.

Můžeš popsat cíle své práce v pozici romského mentora?

Cílem projektu je naučit děti dovednostem z nejrůznějších oblastí, které je mají šanci nějakým způsobem zaujmout a obohatit. Smyslem setkání pak je, aby mentor v očích dětských posluchačů ztělesňoval úspěšnou romskou osobnost, která může být pozitivním vzorem při utváření představ o vlastní budoucnosti. Dále bych zdůraznil, že se během společných setkání v dětech častokrát rozvíjejí jejich so-

ciální kompetence. Mě samotného tahle práce velice obohacuje. Opravdu poctivě se připravuji na každou hodinu tak, aby si z ní děti odnesly co možná nejvíce poznatků, které budou moci v praktickém životě využít.

Pracuješ teď i na něčem dalším?

Momentálně se snažím nejvíce věnovat své rodině. Co se však týká mých dalších aktivit, pak pravidelně navštěvuji SK Ares Kick-box club, kde trénuji disciplínu K1, tedy kick-box na profesionální úrovni. Denně si taky použím beaty, píšu hudební texty, zkouším nové flow a podobně. Často navíc pracuji na počítači, kde spravuji své webové stránky a aktualizuji profily,

aby lidé, kteří mě podporují a fandí mi, měli vždy čerstvé informace. A vedle toho všeho s ostatními členy Skyscraper Labelu vytvářím nové hudební projekty.

Máš teda fakt dost aktivit. Pracuješ jako asistent prevence kriminality a navíc děláš romského mentora. Věnuješ se také na vysoké úrovni sportu a hudbě. Můžeš nám tedy prozradit, jak to všechno zvládáš? A co je tvou hlavním motivací?

Ano, dělám teď asistenta prevence kriminality u městské policie v Karvině. Tato práce mi přinesla spoustu nových poznatků i příležitostí. V některých obdobích jsem doslova v jednom kole a jsou dny, kdy cítím na vlastním těle, že jsem udělal opravdu velký, velký kus práce. Vždycky se v rámci nastolených možností snažím, aby to, co dělám, bylo pokud možno stoprocentní. Neumím nic dělat napůl. Ať už se jedná o sport, hudbu či cokoliv jiného. Tohle nasazení je pro mě přirozené, jelikož rodina, práce a veškeré mé zájmy tvoří mou osobnost. Takový prostě jsem. A dokud budu zdravý a aktivní, nehodlám ze svého tempa polevit. Závěrem bych však rád dodal, že nejdůležitější roli v mém životě zaujímají má žena a dcerka Isabela.

Díky za opravdu působivé zakončení. Děkuji ti za rozhovor a ať se ti vše i nadále daří!

*Ptala se Veronika Koláčková
Manažerka studia SK Label*

O Lukrecius Chang sar romano mentoris

Ko bi naprindžarelas – choča pre severno Morava – le Lukrecius Chang, raperis the kick-boxeris khatar Karvina. O Chang nadživel ča vaš kada, hoj rapinel. Adadžives pes thođa jekhetane andro projektos Romano mentoris. Kerđom leha vakeriben, kaj pes pal leste vareso buter te došunas.

Lačo d'ives, Changu, phen amenge, sar tut dochud'pal andre but'i pro romano mentoris. Vareko tuke pal kada phend'as, abo mušind'al te džal pro vakeriben?
Lačo d'ives le manuenge andal o Romano hangos. O projektos Romano mentor pes andre Čechiko republika dochud'la la organizacija-ha Open Society Fund, the khatar berš 2011 les kerel avri občansko sdružení Romea.cz. Me som pal'ikerdo la Ivake Hlaváčkovake, savi kerel koordinatorka andro Romano mentor.

Joj man korkori avri 'rakh'las, džanelas pal kada, so kerav, dogin'das pes pal kada pre miri oficialno webovo stranka. Pal'is pes laha dikh'om u savoro mange pal o pro-

jektos phend'a. Imar sar vakerahas, ta mange phend'as pal e but'i, so odoj kerava. Kavka oda savoro ehas...

So savoro le čhavorence andre škola keres? Keres lenca pohybovo aktivy? Abo he vareso aver?
Andro dživesa andre škola thođom trin kružki, jekh lendar ehin pohybovo, ehin oda sebeobrana, savi pes kerel avri khatar tehnika khatar kick-box. Thođom la ode vaš kada, hoj le čhavorence oda but šegotin-la, kaj pes džanena te brañinel, the aven len andro jilo smirom.

Maškar sebeobrana tiž sikhavav čechiko rap the čačipen – právo. O rap lav sar žužo andre ora so len sikhavav, vaš oda, hoj oda le čhavoren but lel. Ehin maškar lende pherdo džene, save pes kamen te sikhavel mire lava, the mange olestar ehin but lačhes pro jilo.

Pal'is o pravo – šaj phenav, hoj kadej le čhavorence kamav te sikhavel o zakony, save andre amari republika ehin, kavka, kaj pes andre peskere berša te dodžanen vareso pal peskere čačipena, the povinnost'a.

Sar tut ile o džene, so andre škola keres but'i? Ehin tut maškar učitel'a podpora?

Mind'ar sar av'om andre škola T. G. Masaryka andro Bohumin, man ehas prilozitost'a, kaj man te prindžarav la ředitelkaha andre škola, he la zastupkiñaha. Pal'is man ehas prezentacija le čhavorence, ehas olestar but rado, the miri but'i sar romano mentoris šaj džalas dureder. Andre koda d'ives somas thođo jekhetanes la Miladaha Dubnickaha, savi pre škola kerel but'i sar pedagogicko asistentos. Jekhetane kerđam pherdo aktivy perdal o čhavore, joj mange but šegotin-el. E but'i pes mange kerel lačhes, laha the avre dženenca andre škola, vašoda som lenge pal'ikerdo.

So bi phenahas pal oda, kaj řidžal tiri but'i sar romano mentoris?

Thana andre kada projektos hine, kaj te sikhavel le čhavoren andre pherdo oblast'a. Kaj lenge andro jakha te sikhavel, hoj o mentoris hino romano dženo, savo lenge te sikhavel savoro lačo andro dživipen, the andro tajsaskero. Tiž bi phenavas, hoj sar le čhavorence kerav but'i, ta baruven andre socialno kompetencija. Man kaľa but'i but lel pal o jilo. Sako d'ives man pripravnav kavka, kaj peske o čhavore te len so nekbuter veci, save andro dživipen kampil.

So mek keres?

Akana kamav te avel nekbuter mira fajtah. Tiž mek phirav andro SK Ares Kick-box club, kaj kerav e disciplina K1, o profesionalno Kick-box. Sako džives irinav o lava andre

mire gi'la. Tiž som pro počítačis, the kerav mange neves o webovki, kaj upre šaj dikhen o manuša, save man upre vazden. The mek avre dženenca, so hine andro Skyscraper Label, kerav neve bašavibengere projekty.

Ehin tut čačes pherdo but'i. Keres but'i sar asistentos andre prevencija pre kriminalka, the mek keres romano mentoris. Tiž keres but'i andro športos the bašaviben. Šaj amenge phenes, sar oda savoro řikeres? The so ehin tiri bari motivacija?

Hi, kerav tiž but'i sar asistentos pre prevencija andre kriminalka, ko šandara andre Karviná. Kaľa but'i mange diñas pherdo neve prilozitost'a. Varesave dživesa som calo

džives pro čhanga, the dikhav pro miro teštos, hoj kerav but bari but'i. Dav andre calo miro jilo. Nadžanav te kerel nič ča pojepaš. Šaj avel oda o športos, bašaviben, the vareso aver. Ehin oda perdal mande prirozimen, bo e fajta, e but'i, the savoro aver, so kerav, hine andre mande. Kajso kajča som. The te avava sasto the aktivno, nakamav te dživel loke. Pre agor bi kamavas te phenel, hoj nekbareder džene andro miro dživipen hiñi miri romñi, the miri čhajori e Isabela.

Oda phend'al šukares. Pařikerav tuke vaš tire lava, the dživ lačhes!

*Phučelas e Veronika Koláčková
E manažerka andro studio SK Label*

Bibiana Poláková: Bez známosti bývá člověk odstrkovaný

Bibiana Poláková studuje balet na Janáčkově konzervatoři a gymnáziu v Ostravě (JKGO). Už jako malá věděla, čím chce být. Pochází z Ostravy, kde má také rodinu a přátele. Ráda by ale někdy odjela do ciziny, aby se zdokonalila v angličtině. Když sledujete její taneční choreografii, nic naplat, vidíte uměleckou osobnost. Prostě bytost spojenou s hudbou. Tanec je pro ni vášeň, práce i odpočinek.

Narodila se v roce 1993. Ke vzdělání a rozvoji vlastních zájmů ji přivedli a do dnešní doby ji velice podporují – rodiče.

Bibi, mohla bys nám říct o svých začátcích?

No, stálo mě to celkem dost energie, dostat se k baletu. Studuji JKGO už osm let. Bude to ještě hodně náročné, ale snad to zvládnu.

Co tě motivovalo dát se zrovna na takový obor jako balet?

Jako malá jsem začala s krasobruslením a u toho byl balet a taneční gymnastika. Je pravda, že krasobruslení se pro mě ukázalo jak finančně, tak i fyzicky náročné. Proto jsem se nakonec vydala na cestu baletu.

Dobře a co tvá rodina a rodiče? Měli nějaké přání, co bys po škole měla dělat? Vybírali ti školu? Jakou jsi vlastně měla výchovu?

Rodiče mě podporovali ve všem, v čem mohli, od mala se mi věnovali. Táta jezdil se mnou na trénink a strávil se mnou většinu času. V dětství mě podporoval na soutěžích v krasobruslení a byl moc rád, že jsem si vybrala tanec jako hlavní obor. Moc finančních problémů jsme neměli, ale podporovala mě celá rodina. Moje přání stát se baletkou se mi nakonec vyplnilo.

Aby si čtenáři mohli udělat představu – jak náročné je studium a samotné taneční kreace baletu?

Balet, no, uť, jako takový je prostě velmi, velmi náročný. Bývám ve škole od rána od 7.00 až do večera do 18.00. Máme u nás výuku jako normální střední školy, takže dost času zabírá čeština, angličtina, dějiny a tak různě. Pak následuje výuka různých tanců. Jedná se o klasický balet, to znamená tanec na špičkách, moderna, flamenco a lidovky.

Co v tobě tanec vzbuzuje? Čím pro tebe je? Jak ho vnímáš po fyzické i duševní stránce?

Tanec pro mě znamená fakt hodně, jsem hrdá sama na sebe, že jsem toho tolik zvládla a že jsem se dostala tak daleko. Ale hlavně mě těší, že se snad můžu považovat za dobrý příklad pro Romy. Tanec pro mě znamená odpočinek. Když mě něco trápí a začnu tančit, tak jde najednou všechno stranou.

V rozhovoru pro Romano vodi jsi kdysi řikala, že bys ráda odjela do Rakouska nebo Itálie. Pořád tě to tam táhne?

Jo, tyhle úmysly jsem trochu změnila, byla jsem ještě mladší, když jsem dělala ten rozhovor s Romano vodi. Když jsem zjistila co všechno balet obnáší, tak jsem si uvědomila, že primabalerínou nechci být. Raději chci vyučovat děti a být pro ně vzorem.

Tahle branže přináší, myslím si, obrovskou konkurenci. Dobrých tanečniců je víc, pokud však nejsou viditelní v médiích, veřejnost o nich neví. Máš nějaký návod na to, jak se prosadit? Stojíš o to?

Po všech zkušenostech už vím, že v dnešní době to bez známosti moc nejde, je nutné je mít a když je člověk nemá, tak bývá odstrkovaný

stranou. Chci hlavně poukázat na to, že baletním uměním se dá těžko uživit a přitom je to fakt velká dřina. Netoužím snad po něčem nemožném, ale když už, tak bych se chtěla dostat do muzikálu a pracovat s dětmi.

I když předem tuším odpověď, přece jen se tě zeptám na další zájmy a koníčky, tedy kromě baletu. Jak trávíš volný čas?

Další zájmy a koníčky? Tak s ohledem na můj čas je jich velice málo. Když už ho ale mám, tak ráda nakupuju jako každá dívka, bruslím na ledě, jezdím na kole a spím.

Svou budoucnost vidíš jak?

Já vidím svoji budoucnost velmi hezky. Snad po škole najdu práci, všechno zvládnou a budu spokojená. A taky bych chtěla ještě stihnout pobyt v zahraničí kvůli zdokonalení angličtiny. Uvidíme.

A nějaký vzkaz pro čtenáře na závěr?

Chtěla bych redakci časopisu poděkovat, že mi otiskuje rozhovor a jsem moc ráda, že přibudou další lidé, kteří se o mně něco dozvědí.

Ptala se Veronika Kačová

Bibiana Poláková: Imar džanav, hoj andro balet le manušes musaj te el o znamost'a

E Bibiana Poláková hiňi studentka andre Janačkovo konzervatoř ke Ostrava pro oboris balet. Imar sar ehas čhajorake, ta džanelas, so kamela te kerel. E Bibiana avel khatar Ostrava, ode la ehin fajta, the lake kamarata. Nadaral te oddžal andre cuzina, kaj bi pes sikhad'alas e anglicko čhib. Sar khelel, ta andre late šaj dikhen umelcos andro kheliben. Manušni, so hiňi jekhetane le bašavibnoha. O kheliben ehin perdal late o kamiben, but'i, ačhal'iben.

U'tilas pes andro berš 1993. Peskera da the dades dikhel but rado, andro sikhad'ipen the lakere zaujma la but upre vazden.

Ahoj Bibi, šaj phenes amenge vareso pal oda, sar chud'as te kerel o balet?

Ehas oda pharo pes te dochudel pre ka'la škola JKGO. But man sikhavav, imar ochto berš, the kada berš agoris'uvav. Avela oda but pharo, afe bizo oda kerava.

Študines pre konzervatoř, so tut motivin'd'as, kaj ode te študines?

Sar somas čhajorake, ta bruslinavas pro legos, the ehas man tiž balet the gymnastika. Ehin čačipen, hoj sar jezdivavas pro brusle, kampilas mange but love, the vaš kada mange palis avri kid'om o drom ko baletos.

So tiri fajta? Kamenas, hoj te keres vareso aver, sar dokereha e škola? Kidenas tuke avri e škola? Sar tumen avri barile?

E daj the o dad man andre savoro but upre vazdenas, imar sar somas čhajorake. O dad manca phirlas pro treningi, the ehas manca pherdo ori. Sar somas čhajorake, ta manca phirlas pro su'áže, the ehas but rado, hoj mange kid'om avri kada oboris. But problemi le lovenca amen nahas, afe vazdelas man upre ca'li miri famel'ija, the koda, so kamavas, hoj te avav e baletka, pes ačhil'as.

Sar phari hiňi e škola, the korkoro kheliben andro balet?

O balet hino but pharo. Som andre škola imar ča tosara khatar 7 ora dži andro 6 ora ra'li. Ehin amen sikhad'ipen kavka sar andro savore sredno školi – čechiko, anglicko čhib, dějiny, the aver. Pal'is amen ehin o sikhad'ipen andro pherdo kheliben. Ehin oda klasičko balet, moderno kheliben, flamenco, the lido-vo kheliben.

So perdal tute ehin o kheliben? Sar les fikeres pal e fyzicko the vod'iskeri sera?

O kheliben predal mande znameñinel but, the som pal'ikerd'i korkori vaš peste, hoj keci kerđom, the hoj man dochud'om kavka dur. Afe the kaj šaj avav lačho priklados le Romenge. O kheliben perdal mande ehin tiž ačhal'iben, te man ehin varesavi dukh, sa džal het.

Andro vakeriben andro Romano Vod'i phend'al, hoj bi kam'allas te džal andro Rakusko abo andre Italia, kames ode mek te džal, abo na?

Ode somas mek ter'ni, the šaj phenav, hoj imar ode nakamav te džal. The sar pe'om pal soste o balet ehin, ta mange phenav, hoj nakamav te avel primabalerina, afe kamav te sikhavel le čhavoren, the te avel lengro baro vzoros.

Ka'la but'i ehin but phari, the ehin ode but konkurencia. Ehin pherdo khelibengere džene, te nane len avri te dičhol, ničko pal lende nadžanel. Ehin tut vareso drom, sar pes te dochudel andro kajso dživipen? Kames oda? Ehin čačipen, hoj o znamost'a andre ka'la doba ehin lačhi amen te avel, te le manušes nane, ta džal oda phares.

Kamav te phenel kada, hoj o baletno sikhad'ipen ehin but pharo, nadžal pal kada te dživel, ehin oda but phari but'i. Nakamav nič, ča man kamav te dochudel andro muzikalos, the te kerel but'i le čhavorenca.

e te imar anglal džanav, so phenaha, he kavka tutar phučav, so keres, te nakheles? Sar tuke keres avri o džives, sar nakheles?

Maškar mire zaujma pes thovel kada, hoj rado phirkerav pal o sklepi, sar sako čhaj, bruslinav pro legos, jedzinav pro bicig'fos, the sovav.

Sar tut dikhes andro tiro tajsaskero?

Me dikhav miro tajsaskero but lačhes the šukares. Kamavas bi mange khatar škola te 'rakhel but'i, savi man bavinela. Tiž bi kamavas varekaj te odžal andre cuzina, kaj pes te sikhavav o angliciko čhib, ta dikhaha, so avela.

So bi kamehas te phenel le dženege andro Romano hangos?

Kamavas bi te pal'ikerel la redakci-ake, hoj manca kerde vakeriben, the som but rado, hoj pes pal mande šaj došunen he aver džene.

Phučelas e Veronika Kačová

Bibiana Poláková první vlevo

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 11, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 9, zast. Dětská nemocnice

MUZEUM ROMSKÉ KULTURY

Program na červen 2013

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

Výstava

identita_TA

Výstava identita_TA představuje současnou tvorbu umělkyň Tamary Moyzes, Lenky Klodové, Lady Gažiové, Věry Kotlárové, Blanky Jakubčíkové, Tani Magy a Karolíny Kohoutkové. 18. 5.–22. 9. 2013

Umění zabíjet

Fotografie umělce Lukáše Houdka rekonstruují vybrané masakry německého civilního obyvatelstva na území dnešního Česka v roce 1945. Autorova rekonstrukce některých zločinů, kterých se po druhé světové válce dopouštělo české obyvatelstvo na Němcích, je pokusem vyrovnat se s doposud opomíjeným obdobím českých dějin.

Moment tabuizace je na fotografiích přítomen ve formě neživých aktérů akcí – panenek Barbie s atributy odpovídajícími dobové atmosféře.

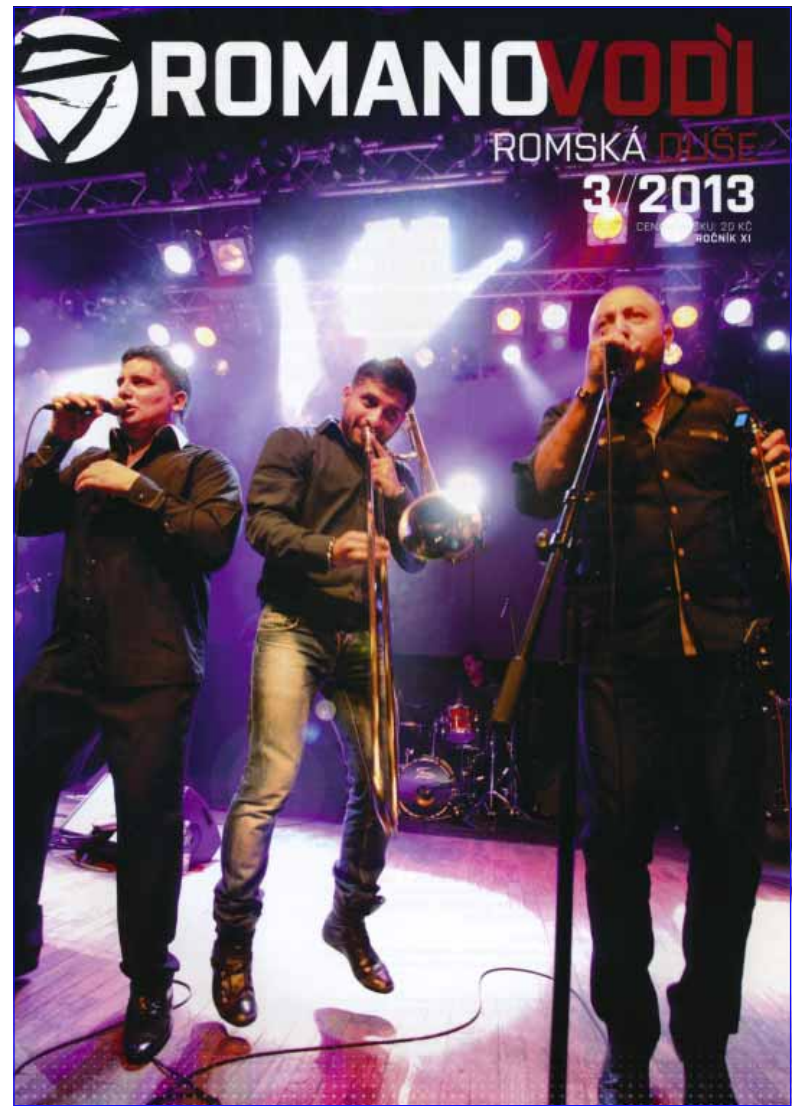
23. 5.–22. 9. 2013

Filmový čtvrtek v Moravské zemské knihovně Je to jen vítr

Promítání filmu Je to jen vítr maďarského režiséra Bence Fliegaufa. Snímek zpracovává reálné události z Maďarska z roku 2008, kdy se v zemi odehrála série otřesných rasových útoků na místní romskou komunitu. Je to jen vítr zachycuje jeden den v životě romské rodiny kdesi na okraji malého městečka. Otec je za prací v Kanadě. Matka má dvě zaměstnání a stará se o svého nemocného otce. Dcera chodí do školy a syn se toulá po okolí. Všechny stravuje napětí způsobené množícími se útoky. Na město padá tma a noci se nesou podivné zvuky. Je to jen vítr? Snímek obdržel druhou nejvyšší cenu v hlavní soutěži Berlinale 2012. Po skončení filmu bude následovat moderovaná diskuze o extremismu, jejímiž hosty budou Mgr. Jana Poláková, PhD. (ředitelka Muzea romské kultury) a Doc. JUDr. PhDr. Miroslav Mareš, Ph.D. (Fakulta sociálních studií, Masarykova univerzita v Brně).

13. 6. 2013, 18⁰⁰–20⁰⁰

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

Občanské sdružení
Dňas dureser dšivipnaha

POŘÁDA 13. ROČNÍK MISTROVSTVÍ REPUBLIKY ROMŮ V MALÉ KOPANÉ

Kde: Broumov u Náchoda

Kdy: 13. července 2013

Prezentace: 8,30 hodin

Zahájení: 9,00 hodin

Baví tě fotbal? Myslíš si, že umíš hrát?
Přijď a ukaž, co v tobě je!

SPORTEM PROTI DROGÁM!

!!! ZA ÚČASTI ČESKÉ TELEVIZE!!!

Bližší informace u p. Jiřího Bartoše:

e-mail: iso.bartos@centrum.cz

telefon: 606 398 046

**Adresa redakce
Romano hangos
a Společenství Romů
na Moravě**

**Bratislavská 65a,
Brno 602 00
tel.: 545 246 673
www.srnm.cz**

**číslo účtu:
27-488570217/0100**

**Vydávání
Romano hangos
podporuje Ministerstvo
kultury ČR**

Projekt Romský mentor

Romský mentor je projekt, který do České republiky přinesla organizace Open Society Foundations (OSF) z Budapešti a od roku 2011 ho realizuje občanské sdružení ROMEA. Projekt zároveň úspěšně probíhá v Bulharsku, Maďarsku, Makedonii a na Slovensku.

Hlavním cílem projektu je přispět k integraci znevýhodněných dětí prostřednictvím realizace volnočasových aktivit z oblasti umění a kultury na školách.

Realizace projektu

V průběhu školního roku se pravidelně schází romský mentor se skupinou dětí ve škole, prostorách neziskových organizací, nízkoprahových zařízení, charity apod.

Mentor je respektovaný romský profesionál - projektu se účastní známí i institucionálně kvalifikované osobnosti (v letošním roce výtvarnice, baletka, módní návrhář, hudebník, zpěvačka, rapper a spisovatelka). Pod jeho vedením se děti věnují umělecké oblasti – podle daného profesního zaměření.

Mentor úzce spolupracuje s pedagogem – tvoří spolu pro práci se skupinou jeden tým.

Historie a úspěchy projektu

Školní rok 2011/2012: bylo zapojeno 13 učitelů z různých subjektů (školy, NNO, nízkoprahová zařízení, charity) a 10 romských umělců z různých krajů ČR. Realizovala se série 16 obsahově propojených aktivit – tedy celkem 136 setkání dětí a romských mentorů. Na konci roku se uskutečnilo společné vystoupení skupin v Praze – vyvrcholení společné celoroční práce.

Aktuálně: školní rok 2012/2013: bylo vybráno celkem 8 subjektů a 8 romských umělců z různých krajů ČR. Postupně se realizuje stejný formát projektu jako v loňském roce (16 setkání v průběhu školního roku). Výsledkem celoročního snažení bude vystoupení (prezentace) skupin podle zaměření mentora (výstava, koncert, módní přehlídka apod.)

KONTAKTY

Mgr. Iva Hlaváčková

E-mail: romamentor@gmail.com

Web: www.sdruzeniromea.cz

Facebook: Projekt Romský mentor – ROMEA, o.s.

Adresa: ROMEA, o. s., Žitná 49,
110 00, Praha 1, www.romea.cz

Tel.: 257 329 667

PŘEDPLATNÉ ROMANO HANGOS

Příjmení a jméno:	Ulice, číslo domu:
PSČ, místo:	Datum narození:
E-mail:	Telefon:
Název a sídlo peněžního ústavu:	Číslo účtu:
Název organizace:	Adresa:
ICO:	DIC:
Počet objednaných výtisků:	Od čísla:
Způsob platby: ☐ hotově ☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:	☐ bankovním převodem na fakturu

Vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Bratislavská 65a, 602 00 Brno.
Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100. Cena předplatného na rok 2013 činí 230 Kč.